

ZGODNJA DANICA. KATOLIŠK CERKVEN LIST.

„Danica“ izhaja vsak petek na celi polji. in veljá po pošti za celo leto 4 gl. 20 kr., za pol leta 2 gl. 20 kr., za četerti leta 1 gl. 20 kr
V tiskarnici sprejemara za celo leto 3 gl. 60 kr., za pol leta 1 gl. 80 kr., za 1/4 leta 90 kr.. ako zadene na ta dan praznik, izide „Danica“ dan poprej

Tečaj XLII.

V Ljubljani, 27. grudna 1889.

List 52.

Oproščenje.

Zapahnejo se za jetnikom vrata, —
O tužno zanj v prepusti je temini;
Kako zdihuje mило tam pri lini —:
O kdaj rešitve pride doba, zlata?

Kdaj vidim mater spet, očeta, brata....
Kdaj konec bo prebitki bolečini?
Kako sladkó je v mili domovini,
O pridi skoraj rešni čas povrata! —

Jetnik nesrečni ti si, rod človeški!
Obsojen zarad greha bil v tavnico;
A danes, čuj! preradostno novico:

Rešnik je rojen tvoj, sam Sin nebeški;
Oprostil te z mogočno bo desnico
O, poj hvaležen serčno Mu slavico!

Radoslav.

Dva zelo važna poduka:

1. Delaj dobro, dokler živiš; 2. daruj vsa svoja dobra dela velikodušno vernim dušam v vicah.

(Dalje.)

Ker tedaj to, kar človek stori dobrega v življenji, ima toliko večjo vrednost, zato primerja nekdo dobra dela, katera storimo pred smertjo, z mizo, polno izverstnih jedil, ki se predstavijo umerlemu takoj po smerti, da jih vživa. Ali kar človek naroči, naj se zgodi po njegovi smerti, to pa je podobno mizi, na kateri je le malo in slabih jedi. Ker je tedaj zasluženje mnogo večji, če človek dobra dela sam še v življenji zveršuje, bodi toraj pameten, ljubi kristjan, in stori raji sam ono, kar želiš, da bi drugi po tvoji smerti storili. Kajti sedaj si lahko s svojim denarjem in premoženjem mnogo več pridobiš, kot si boš

kasneje mogel pridobiti. Sv. Gregorij po pravici primerja naše življenje s sejmom in svetuje, da naj si nakupimo potrebnih reči, predno gre sejim h koncu. Kajti takrat ni več dobro kupovati. Storimo takó, kakor egiptovski Jožef, ki je v sedmih rodovitnih letih za malo denarja nakupil premnogo žita za sedem nerodovitnih lét; v nerodovitnih letih pa bi ga bil tudi za mnogo denarja mogel le malo kupiti, ali nič ne. Učimo se tedaj od njega biti modrim in si zdaj, v rodovitnem času, polnem zaslužka, na lahek način napraviti zalogo za čas prihodnjih nadlóg v vicah, kjer bodemo za mnogo denarja, katerega smo zapustili, le malo dobili; pustili nas bodo stradati. Resnično, sama skopost nas oropa neštevilnih zaslug za nebesa, ker nam brani ločiti se še v življenji od denarja in premoženja, ter nam z jasnimi barvami slika, kako lepo se bode vse to po naši smerti za dotične dobrodelne namene porabilo!

4. Dobra dela, katera človek v življenji opravlja, ga obvarujejo, da morebiti ne pade v jamo terpljenja v vicah, ali pa vsaj za malo časa. Dobra dela pa, katera se na naročilo še-le po njegovi smerti zgodé, mu le pomagajo, da prej iz te jame pride. Na vsak način pa je bolje, skerbeti za to, da ne pademo v globoko jamo, v goreč ogenj, kakor pa naročati drugim ljudém, naj nas ne pusté predolgo v ognji ležati in goreti. To popisuje tudi sv. Gregorij Veliki: pravi namreč: „Mnogo bolj varna pot je, da vsakdo sam zase stori ona dobra dela, katera meni, da bodejo drugi za njega storili. Kajti večji zasluga je, že neuklenjen ločiti se iz tega življenja, kakor pa še-le po smerti v verigah vic rešenja iskati.“ Isto uči tudi jezuit pater

Hautinus, ko pravi: „Boljše je, dati pred smertjo opraviti nekaj svetih maš (dajati miloščino, vstavanljati vsitanove i. t. d.), kakor pa kasneje: bolj pametno je namreč niti vicam, kot pa še le iz njih se reševati.“ Rajnandus pravi: „Ker je težje, zato je tudi zaslužnejše, dati v življenji, nego še-le pred smertjo sporočiti v ta namen.“ Kdor pred smertjo dobro dela, ima po smerti pred seboj svetlo luč, ki mu sveti in ga varuje, da ne pride v temine. Kdor pa naroči, naj se še-le po njegovi smerti veršé, opravljajo dela, ima njegova duša, ko se loči iz tega življenja, luč za herbtom, in svetijo mu samo nekateri njeni žarki. Kdo pa nima raji svetilnice pred seboj, kedar mora potovati v temni noči, kot da bi jo kdo za njim nosil? Mi ljudje smo takó prebrisani v vseh rečéh, ki se tičejo naše telesnosti; v rečéh pa, ki se tičejo večnega življenja smo tako nespametni in neumni!“

5. Konečno. Kar človek še v življenji stori, je tudi Bogu dopadljivejše, nego ono, kar naroči še-le po smerti zase storiti. Najvišji in izključni namen vsega stvarstva je povelicevanje Boga. Povelicevanje Boga mora biti tedaj zlasti z umom obdarjenemu človeku edini in izključni namen pri vsem, kar dela. Malovredna in brez zasluženja so vsa ona dobra dela, pri katerih ni imel delavec namena, da bi s tem Boga častil in poveliceval. Če celó naše lastno zveličanje in vse naše zasluge, naše časne in večne koristi, mora v našem namenu pri zverševanju dobrih del biti le postranski namen: kajti gotovo je najbolj prav, da je Stvarnik, in ne stvar glavni namen vseh naših dejanj in nehanj: celó tedaj, ako bi to ne bila že naša lastna korist, morali bi dobro delati v življenji in ne še-le po smerti zato, ker prvo Boga bolj poveličuje in mu je zato prijetnejše in dopadljivejše. Kar damo Bogu k njegovi časti pred smertjo, dokler smo še zdravi, to mu damo od svoje lastnine, damo mu čisto prostovoljno, dasiravno bi mogli taisto še dalje prideržati. S tem premagamo svojo skopost, ločimo se Bogu na ljubo prostovoljno od svojega časnega premoženja in se oprostimo prevelike ljubezni do pozemeljskega. To dopada Bogu. Ako pa odlašamo dobro delo do smerti zaradi skoposti, ko moramo hoté ali nehoté mamona zapustiti, mu to gotovo mnogo manj dopada. Iz tega vzroka je prosil sv. Krizostom pogostoma svojo ljubljeno mater Lucijo, naj še živeča razdeli svoje premoženje med reveže. In če je mati dejala: „Moj sin, po smerti jim bom vse to zapustila;“ odgovoril ji je pobožni sin: „Oh, mati! prosim Vas, poslušajte moj svét. Dajte raji popred, kajti kar človek takrat dá, ko mora tisto že

tako ali tako zapustiti, to ni tako ljubo, kakor pa zdaj. Storite raji še danes, dokler še to zamorete.“ O, da bi bilo mnogo ljudi, ki bi bili istih misli s svetim Krizostomom!

Tudi o svetnici in mučenici Luciji beremo nekaj sličnega. Le-ta je namreč sprosil svoji bolni materi popolno zdravje s tem, da je molila na grobu sv. Agate.

Nato si je sprosil od matere svojo doto, da bi jo poklonila svojemu nebeškemu Ženinu. Mati pa ni hotela tega takoj storiti, temuč je želela, naj bi počakala z razdelitvijo med reveže do materine smerti. Toda Lucija je proseč odvernila: „Mati, kar se revežem še-le po smerti prepusti, Bogu ni tako dopadljivo, kakor kar se v življenji dá. Ako hočeš doseči milost Božjo, ne daj mu samo nekaj od svoje obilnosti, temuč daj mu ono, kar sama potrebuješ. Daj mu sedaj, ko še živiš, kar imaš in kar mi hočeš kedaj dati.“ Nato je dala mati del premoženja svoji hčeri, katera ga je takoj razdelila med reveže.

Ker tedaj vidiš, ljubi kristjan, koliko varnejše, pametnejše, zaslužnejše, koristnejše in Bogu dopadljivejše je dobro delati še pri polnem zdravju in ne odlašati vedno na novo do smerti, ko je zeló negotovo, ali se bode zgodilo in kako se bode zgodilo, in bode sploh tudi tvoja korist, kakor tudi čast Božja od tega manjši, zato stori še v življenji vse ono, kar hočeš, da bi drugi po smerti zate storili. Daj že sedaj opravljati ss. maše zase, pri katerih zamoreš biti sam pričujoč in ki veš, da ti bodejo koristile. Obračaj denar sam in sicer že zdaj za milodare v prid revežem, sirotam, misijonom, cerkvam, katoliškim šolam, bratovščinam in drugim svetim namenom. Nikar ne odlašaj tega od dné do dné, od tedna do tedna, od leta do leta!

Mnihi in njih prijatelji.

(Konec.)

Darovali so se mnihi najtežjim opravilom, da bi si nebesa na zemlji pridobili, odpuščenje grehov dosegli, ali tudi, da bi hudobije svoje rodovine izbrisovali. In ti niso bili, kakor se je velikrat terdilo, obožani, od narave in sreče slabo obdarovani; bili so ravno nasproti najbolj sloveči, najmogočnejši, starešine rodovin, mnogokrat celo poslednji otroci najbolj slovečih rodovin, kateri so, ker so sami mnihi postali, uterjene gradove in središča svojih moči v samostane spremenjevali.

Se vé, če so najjimenitnejši stanovi tako spoštovanje kazali proti mnihom, ni bilo redko,

da so tudi druge verste družine po njihovem zgledu v sveti gorečnosti za samostane z njimi se poskušale. Če se spominjamo vernih časov srednjega veka, vidimo, da vse družbinstvo je bilo prešinjeno z duhom kerščanstva in verskega življenja. Kajti, kjerkoli Bog, Gospod in vladar vseh stvari, družbinsko prenovljenje in razvoj na dan kliče, ondi se po vstanovljenem redu z višjega na nižje vpljiva, od glave in bolj plemenitih udov oživljajoč na ostale ude. Kolikor časa odlični udje, svoji moči primérno, pomagajo k oživljevanju drugih, se bo ves život dobro počutil; če pa zbolí plemenit ud tako, da vsemu telesu dolžnih opravil ne zveršujejo, ne bodo mogli obstati niti sami niti drugi telesni udje. To ravno je, kar v onih verskih časih čutimo. Deržavljanski udje na višjih stopnjah v družbinstvu množili so svojo moč in veljavo s pospeševanjem mnihov v cerkveni službi; in kakor so s tem po eni strani svojo lastno moč ohranili, opravičujoč od Boga si izročeno poslanstvo, tako bivali so po drugi strani nosilci, voditelji in sredstva, po katerih se je navdušenost in nagib k cerkvenemu življenju mirno prelivala v druge, srednje in nižje ude ljudstva.

Kakor pa se je začelo v višjih glavah mešati, n. pr. na Jutru z razkolstvom, na Večeru z luteranstvom, husovstvom itd., je šlo vse naskrižem, nepokorščina višjih glav zoper Cerkev in božji red, je okužila tudi nižje ljudstvo in šlo je vse pod pot. Najbolj zoperna je bila takim odpadnikom Cerkev in njeni močni podporniki, cerkveni redovi, kakor se tudi dan danes vidi na Laškem in Francoskem, pa tudi drugod.

Samostanstvo je učilo ponižnost, učilo vse spoštovati, vse sprejemati; zato so bili vneti za samostane vsi stanovi, gosposki in meščanski, kmetiški in rokodelski stan, in ne manj pravi reveži. Pisano je: „Za sprejem ubožcev in romarjev se mora z vso močjo skerbeti, kajti v njih se Kristus sprejema. K samostanom hitelo je kerščansko ljudstvo, da bi z njimi molilo, pri službi božji bilo, svoje stiske njihovim prošnjam izročevalo. Tam iskali in nahajali so res svét, tolažbo, pomoč, veliki in mali. V mniških hišah poživljali so se romarji ne le na svojem posemeljskem popotvanji, temveč tudi na potu k nebeški domovini; in reveži dobivali so zraven telesnega kruha tudi živež za večno življenje. Vzemimo k temu še čisto naravne vezi, katere so tisoče občanov vezale na samostane. Malo družin je bilo, katere ne bi bile izročile pri raznih samostanskih poklicih koga iz svojih Gospodu v mniški samostan.

Mnoge druge družine, posebno iz kmetiškega stanú, bile so v zvezi z mnihii kot služabniki, delavci, najemniki. Vsi ti in mnogi drugi nahajali so v samostanih naravno središče za svoje okoliščine in sočutja. Tako je jasno, da so mogli mnihii z modrimi mislimi in z versko navdušenostjo prešinovati vse stanove in prebivalce ter jih k vsemu dobremu buditi, milosti in resnice razširjati v naj bolj oddaljene kraje in stanovanja. Tako so postali samostani središča cerkvenega življenja za cele dežele, svetila božje luči za ljudstva vse na okrog. Kaj vse so počenjali sovražniki samostanov, kako lagali in jih obrekovali, in kako še dan danes počenjajo v tem pomenu, da bi jih vse zaterli, ako bi bilo mogoče. — to razlagati tukaj ni časa in prostora. (Prim.: „Das Mönchtum“ bei Pustet 1880.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Z Iga. (Pobožnosti mesca novembra in decembra.) V teku leta obhaja cerkev vesele in žalostne spomine, godove in praznike. Tudi verni kristjan želi, o takih časih se s sv. Cerkvijo veseliti, pa tudi žalovati z njo. Mesec november je posvečen vernim dušam v vicah, pri nas smo, kakor že nekaj lét, vsaki dan v tem mescu v farni cerkvi ob 4ih popoldne skupno molili sv. rožni venec, poslušali premišljevanje iz bukvic „Pomoč dušam v vicah“ ter po molitvi za verne mertve imeli litanije vseh svetnikov pred izpostavljenim presvetim Rešnjim Telesom. Ljudstvo je kaj pridno hodilo k tej pobožnosti, in tudi vsaki dan je mnogo faranov pristopilo k mizi Gospodovi, ter darovalo sv. obhajilo vernim dušam v vicah.

Koncem mesca novembra pričeli smo pa devetdnevno v čast čistega spočetja Marije Device, katero so papeži z odpustki obdarili. Postavili smo novo krasno podobo čistega Spočetja v veliki oltar, okinčali jo z vencii, cveticami in lučicami, ter po zorni sveti maši skupno devet dni pred njenim praznikom opravljali pobožnost na čast čistega spočetja M. D. po molitveni knjigi „Marija Devica gospa presv. Jezusovega Serca,“ katero knjigo so že leta 1874 spisali in na svitlo dali naš preč. gospod župnik, in v kateri knjigi se nahaja še več devetdnevnihi pobožnosti k raznim praznikom Device Marije. V resnici, advent je čas tihega in svetega veselja. Ginjen je človek, ko vidi o zori lepo razsvitljeno cerkev, katero napolnujejo stari in mladi vsaki dan adventa do zadnjega kotička, in po kateri se razlegajo lepe adventne in vesele Marijine pesmi.

Še bolj slovesno smo pričeli pa devetdnevno 16. t. m. v čast Kristusovega rojstva, ter po sv. maši skupno pred izpostavljenim presv. R. T. odmolili dotične molitve prelepe devetdnevne pobožnosti v čast detinstva Jezusovega. Papež Pij VII so 12. aprila 1815 dovoili za vsaki dan te devetdnice 300 dni odpustka in enkrat popolni odpustek, ako na Sveti dan ali med osmino prejme ss. zakramente in moli za od-

pustke na papežev namen. Teh odpustkov se zamore vdeležiti tudi kdor kedarkoli med letom opravlja to devetdnevnicu v čast Kristusovega rojstva.

Pred tremi leti je dobila naša farna cerkev prelepe nove božične jaslice, v katere je položeno ljubeznivo milo nebeško Dete Jezus, zraven stojita pa Marija in Jožef. Jaslice so umetno mojstersko delo in dragocene; zavarovane so od vseh strani z debelim steklom, katerega robovi so okinčani s pozlačeno kovino. Jaslice stojé na oltarju stranske kapele sv. Uršule, ktera je o božičnih praznikih v ta namen prav okusno ozaljšana, z mnogimi lučicami, drevesci, zastavicami, z raznim zelenjem in cvetlicami. Kakor sta nekdanj sv. Frančišk Asiški in sv. Anton Padovanski, posebna častivca božjega Deteta Jezusa premišljevala ubožstvo Njegovo v jaslicah ter v to premišljevanje utopljena pretakala serčne solze radosti in dušnega veselja; tako se tudi pri naših jaslicah nahaja od Božiča do Svečnice mnogo pobožnih duš, katere mu povračujejo njegovo neskončno, neizmerno ljubezen z ljubeznijo, ter mu darujejo zlato pobožnega čistega serca, kadilo molitve in miro zatajevanja. Na sv. Božični dan o poli desetih imajo pri teh jaslicah drugo sv. mašo preč. gospod župnik, in med to sv. mašo prepevajo vzajemno na koru in po cerkvi vesele, ginljive božične pesmi. Pač res, ljuba, priserčna in ginljiva slovesnost Svetega dné! Nato je pridiga in slovesna sv. maša pri velikem oltarju.

Sv. Vincencij pripoveduje v neki pridigi na božični praznik to-le prav ljubko dogodbo: Pobožen tergovca je vsako leto na Sveti dan pogostoval enega revnega moža. S tem je hotel sveto Družino, Jezusa, Marijo in sv. Jožefa, počastiti, ker se je spominjal besed Gospodovih, da kar koli kateremu naj manjšemu storimo, Bogu storimo. Ko je ta blagi mož bil na smertni postelji, prikaže se mu Dete Jezus z materjo Marijo in z rednikom Jožefom, ter mu prijazno se smehljaje tako-le govori: Ker si nas tolikokrat na moj rojstni dan, na božični praznik, pogostoval in nasitil, bodeš tudi ti sedaj naš gost v nebesih. Pobožni bolnik to prikazen domačim razodene, ter kmalu sladko v Gospodu zaspi, poslušaje povabilo na obljubljeni nebeško gostovanje. O da bi to veselje nebeškemu Detetu napravili tudi letos spoštovani bralci „Zgodnje Danice“ s tem, da bi obkrepčali s kakim darom ljubezni enega ali več revnih in ubozih šolarjev!*) V to ime voščimo vsim: vesele božične praznike.

Z Dolenjskega 20. decembra. (Nekaj o časništvu.) Novi linški škof dr. Doppelbauer so izdali te dni času kaj primeren pastirski list, v katerem priporočajo gg. duhovnim, naj posebno zdaj o novem letu, ko se večinoma naročajo časniki, svaré ljudstvo pred slabimi listi zraven pa v cerkvi in zunaj priporočajo dobre katoliške časnike. Kakor so namreč liberalni listi prava kuga za ljudi, tako so dobri katoliški listi eden najvažnejših sredstev v boju zoper cerkvene sovražnike. Dovolite, da spregovorim nekatere besede o časnikih, ki so nižje cene in torej bolj za naše ubožno katoliško ljudstvo. Eden teh listov je „Domoljub“, kateri je pod spretnim vredništvom v kratkem dosegel častno ime med našimi listi tako, da se mora

prištevati najboljšim. Po odločnem katoliškem mišljenju brez ozira na oportuniteto, po svoji značajnosti in močatosti se odlikuje pred večino naših političnih listov. Po odločnem zastopanju katoliških načel prekosi tudi svojega očeta „Slovenca“ v važnih zadevah. Ker krasi „Dom.“ poleg strogo katol. mišljenja tudi hvale vredna mnogoverstnost v vsebini, lahko razumljiva in poljudna pisava in nizka cena 80 kr. na leto, je jasno, zakaj se je list tako razširil in sploh tako prikupil bralcem. Da se pa ta izverstni list še bolj razširi, naj ga blagovolijo čast. duhovni tovarši zdaj pred novim letom s prižnice in o družih prilikah ljudém priporočati. Saj znano je, kako ravno sedanji sv. Oče Leon XIII priporočajo duhovnom, naj razširjajo dobre časnike, ker dobri kat. listi so naši najboljši pomočniki v boji za katoliška načela. Kdo še ne vé, da med verskim označevanjem je tudi „apostoljstvo tiska,“ — „Apostolat der Presse.“ Torej, gg. tovarši, po vsem Slovenskem razširimo delokrog „Domoljuba.“ Kolikor bolj bo „Domoljubov“ duh prešinil naš narod, toliko hitreje bo „liberalizmu“, prostomišljaštvu, med nami odklenkalo. Nabirajmo naročnike in pošiljajmo njihova imena opravištvu, kakor to delamo pri „družbi sv. Mohora“, s čemur ljudem gotovo vstrežemo, ker le-ti večkrat niso vajeni pošiljati denar po pošti.

Drugi list po nizki ceni in torej pripraven za ljudstvo pa izhaja na Dolenjskem in nam poroča tukajšnje novice. Dosegel je že peto leto, spravil med svet v tem času že obilno dobrega berila in poduka. V gospodarskem oziru je prav dober, v cerkvenem in verskem oziru pa želimo, da bi bolj posnemal „Domoljuba.“ Iz tega namena naj omenimo nekatere njegove pomanjkljivosti. Od političnega lista, ki je namenjen katoliškim bralcem, naj je prostor še tako omejen, se mora pač zahtevati, da jasno in določno, primerno svojemu obsegu, poroča o važnejših versko-političnih dogodkih in da ničesar ne sprejme, tudi kot „insertate“ ne, kar bi utegnilo verske in moralne nazore pri ljudstvu kaj kaliti. Vprašam le, ali morejo večinoma priprostim bralcem kaj koristiti „insertati,“ ki priporočajo znani materijalistični „ljubl. list“ kake „Pobratime“ in „Pesmarice“ z zaljubljenimi popevkami? Ali je pa mar take spolzke pesmi prepevati brez greha? Kaj bi rekli nekteri gospodje, ki imajo besedo pri tem listu, ko bi jim ponočnjaki marsiktere iz tacih zbirk pod oknom zapeli v zahvalo, da so jim naznanili „Pesmarico!“

Verska šola je ena najvažnejših zahtév katoličanov. To se je pokazalo tudi pri nas, ko so ljudje v obilnem številu radovoljni podpisovali prošnjo za „versko šolo.“ Dolžnost vseh katoliških listov je bila in je, ljudstvu kazati potrebo verske šole in ljudstvo vnemati za njo. Kako malo je naš list pisal o tem in kaj se je še vsled tega godilo za kulisami, naj molčim o tem. Dosti je vedeti, kako ostro so šolske postave obsodili pokojni sv. oče Pij IX.

Raznim veselicam daruje naš list obširna poročila! Naša misel je pa ta-le: Že tako je naše dolenjsko ljudstvo bolj lahkomišljeno, taka poročila pa to slabost še poterjujejo in ljudstvo vabijo v zapravljivost. Za to naj bi se v listih, namenjenih prostemu ljudstvu, kolikor le mogoče, omejila poročila o raznih veselicah. — In slednjič, kako n. pr. dopis iz „Nagy-Szlabos-a“ (št. 21) pospešuje moralnost in korist ljudstva, ko se v njem tako mikavno opisuje dvojni

*) Ravno nekaj dni pred Božičem nam je poslal dober star prijatelj lep dar s pristavkom: „Za najbolj lačnega dijaka študentske kuhinje“

umor dveh razuzdancev? — Nadjamo se, da naš sicer dobri list bode v tacih ozirih nastopil bolj primerno pot v korist ljudstva; to mi duhovni zahtevamo po pravici, ker naša dolžnost je, skerbeti za naše katoliško ljudstvo in paziti tudi na to, kaj da bere. Na nekem duhovskem shodu se je ta stvar še obravnavala. Sedanji čas je še posebno potreba, da časniki budijo versko zavest med ljudmi da vterjujejo katoliško prepričanje.*)

Odkod so brezverske šole?

Gotovo bode mnogo pripomoglo k pravi oceni brezverskih šol (v novejšem času imenujejo liberalci to tudi „medverske“ šole), ako povemo, odkod te „brezverke“ izvirajo in kaj je prav za prav njihov namen. Katoliški nemški listi so v kratkem na to vprašanje odgovorili in prišlo je sledeče in dan.

Mesca oktobra je pisal v Parizu izhajajoči skrivni framasonski list „Le Monde Maçonique“ (Framasonski svet): „Nevedni svet**“ je treba tako prirediti, da sprejme naše nazore (misli). K temu se mi zdi pričetni nauk kakor vogelni kamen našega poslojpa.“ Na vprašanje: Je-li naj se veronauk iz šol odpravi? je odgovoril isti mavtarski list: „Načelo čeznaravnega verhovnega bitja, katero oropa človeka njegove veljave, je za vzgojo otrok nepotrebno in v stanu pripraviti jih do izgube vsake nrevitosti. Treba ga je tedaj odpraviti. Mi bomo učili pravice in dolžnosti v imenu svobode, vesti, razuma in razun tega tudi še v imenu človeštva. Framasonstvo mora biti zgled modérne človeške družbe; ona mora izrediti proste ljudi (kateri so namreč „prosti“ vsakoršne vere), napraviti šole, zlasti šole za odraščene, in pa sirotišnice. To je najboljše sredstvo, razširiti framasonska načela.“ — Ta načela framasonska so tatinstvo! Najprej ukra-dejo ljudem Boga in vero, in nasledek je tatinstvo in sleparstvo, kakoršno nam vsak dan naznanjajo časniki o tacih ljudéh, ki žive vere nimajo. To bogatini sami skušajo, vendar brezverske šole zagovarjajo!

Francoske lože (beznice) so se zato poprijele pričetnega nauka, da bi mladino ostrupile. Loža „veliki orijent“ v Parizu je k temu vabila v posebni okrožnici. Napravili so nabiratve in določili učencem darila. Nagrada 500 frankov je bila določena za lažnjiv katekizem, ki so ga zvali „katekizem naravnosti“; ta naj bi nadomestoval verski katekizem. V istem času sta ustanovila dva voditelja pariških lož, namreč Massol in Henri Brisson, časopis: „La Morale Independante“, v ta namen, da bi napravili od vsake vere nezavisen naravnostni nauk. Ta list je mnogo pripomogel k razvitku komune (ljudoklavnice), ki je leta 1870—1871 grozno divjala in katere voditelji so bili izključno sami framasoni.

V Belgiji so ustanovile lože že leta 1864 „Ligue d'enseignement“ (naučno zavezo), katero so posneli leta 1866 alzaški prostomavtarji pod vodstvom Jeana Mark-a. Francoski, kakor tudi belgiški „Ligue d'enseignement“ je služila za povod njenega pričetka „neizrečena nevednost“ ljudstva. No, v Alzaciji pa

izmed 100 vojaških novakov jih samo 5 ne zna pisati. Tu bi bila tedaj ta liga popolnoma nepotrebna, če bi ne bil njen namen čisto kaj drugega, namreč odpraviti iz šole podučevanje kerščanskega nauka. To je bila glavna stvar, da, edini namen njenega delovanja. Med njenimi udi so bile zastopane skoro vse francoske lože, zlasti pa alzaške. Že so bile skoro vse šole alzaško-lorenške verske, ko se je veter mahoma prevergel, ter so se v gorenji Alzaciji pričele vstanavljati brezverske šole. Njihov namen je, kakor ga je naučna liga kot svojega spoznala, namreč ta, „ne služiti posebnim namenom kacega veroizpovedanja.“

Ali se je tudi nam Avstrijancem treba bati prostozidarji enakih namenov, kakor drugod? Gotovo; od liberalcev napravljena šolska postava ima nekatere popolnoma framasonska načela v sebi. Protiverski učiteljski listi imajo enake nazore (namene). Jeden izmed teh je javno povedal: „Mi učitelji smo framasoni.“ Časopis „Deutsche Zeitung“, glasilo nemškega „schulverein-a“, je tudi že zagovarjal tisti brezverski (antikristov) „katekizem“ framasonov. Ravno tako so govorili na mnogih tako zvanih učiteljskih shodih navzeti istega duhá; ravno ta stran se tudi zlasti upira verski šoli, i. t. d.; — ob kratkem, vse to kaže, da je odveč framasonov tudi v Avstriji, ki so zlasti, na vzgojnem in šolskem polji zelo delavni. Kako potrebno je tedaj za vse, imeti oči in ušesa odperta! (Gl. Kinderfrd.“ 1888, št. 459.)

Glorija!

Čuj! glase z višin,
Adamov o sin,
Polnočna že blizo je doba;
Ozri se s temnice
Nad žarne zvezdice,
Z višave ti sije svitloba.

Nebeški že sel
Pastircem vesel
Zveličarja rojstvo naznanja;
Oj radost velika!
Prihód Rešenika
Vso zmoto in sužnjost odganja.

Mesija češčen,
Dans vam je rojen,
Je Kristus Gospod Bog vaš večni;
Tje v hlevce tecite
Ga serčno molite,
Pastirci veseli, presrečni!

Pastirci stermé,
Veseli hité,
Kjer v jaslicah rajsko je Dete;
Goreče častijo,
Darov mu delijo
Prešinjeni radosti svete.

In truna duhóv,
Pa zdajci spév nov,
Pod nebom veselo prepeva:
Bog, čast ti v višavah;
Po zemlje nižavah
Vse narode mir naj obseva.

*) Hvala verlemu gosp. dopisniku za dopis, ki smo ga že bolj pozno dobili in nekoliko okrajšali, ki ima pa tudi koristne nauke za marsiktere druge liste in spise. Vr.

**) K „nevednemu svetu“ spadajo po nazorih framasonov vsi oni, ki niso prostomavtarji.

Naj sladki spomin,
Adamov o sin,
Rešenja ti serce prešinja;
Naj tvoji glasovi
„Družé se z duhovi,
Bogu vse na čast se zedinja!“

Radoslav.

Razgled po svetu.

Dunaj. V gosposki zbornici pride na versto vladni šolski predlog; 20. t. m. je bila izvoljena komisija 21 odbornikov za posvetovanje o ministerskem predlogu v tej reči. Naslednji so gg. v komisiji: Vit. Arneht, bar. Beck, grof Belkredi, gr. Klam-Martinic, bar. Konrad, knez Czatoryski, bar. Czedik, grof Falkenhayn, vit. Hasner, bar. Helfert, bar. Hye, vit. Miklošič, knez in škof Missia, kard. knez in škof Schönborn, dr. pl. Stremayer, gr. Tarnovski, vit. Tomašek, dr. Unger, knez Windisch-Graez, knez in škof Zwenger. — Zdaj je treba moliti, da bi sv. Duh razsvetlil zakonotvorce. —

Deržavni zbor je 19. t. m. imel zadnjo sejo pred prazniki.

Presvitli cesar, kakor so poročale „Novice“, je 5. t. m. sprejel med drugimi tudi našega deželnega glavarja dr. Poklukarja. Omenjal je cesar s pohvalo mirnega in vspešnega delovanja deželnega zbora kranjskega. Gosp. deželni glavar je dobil pri tem priliko Nj. Veličanstvu ob kratkem poročati tudi o veliki revščini vsled slabe letine v naši deželi.

Rim. V Rimu je Cerkev med neštivilnimi dobrotelnimi napravami imela tudi „bratovščino usmiljenja“, „Confraternità della misericordia“, ktera je z obrestmi od enega milijona glavnice podpirala uboge žene in sirote, pa ubožne študente. Tudi ta kapital je vlada ugrabila in, kakor se lepo govori pa gerdo dela, pod svoje nadzorstvo djala! Sv. Oče menda pripravljajo protest zoper novo laško postavo, ki jo imenujejo „reformo dobrotelnih naprav.“

Med blažene prištét bode 26. prosenca služabnik Božji pijarist Pirotti; častitljivi Ančina, škof Saluški, oratorijanec, pa 9. svečana. Ta poslednje imenovani dan pride zopet veliko laških romarjev ter bojo pri sv. maši, ki jo bojo sv. Oče imeli v Št. Peterski cerkvi. —

Poštenović Crispi, kakor piše „Kölnische Volkszeitung“, je v tekočem letu iz skrivnih dispozicijskih denarjev izdal celih 60.000 lir za plače ovaduhov ob Vatikanu. Mogoče je namreč, da med tolikimi službenimi osebami v Vatikanu se skrivajo tudi kaki judezi, ki so dvakrat tatovi in izdajavci. Crisповci tajé to naznanilo, omenjeni časnik pa stanovitno za-terja, da je vse to polna resnica. Je li mogoče, da kerščen človek dela takó s svojo materjo, kakor ti novi Julijani s svojo sveto Cerkvijo! Solnograška Kirchenzeitung tudi piše: „Že od davno je bil vzrok dvomiti nad odkritoserčnostjo laško do trojnate zveze. Zdaj pa poprešnji poslanec laški v Petrogradu in Madridu, grof Greppi, v „Perseveranzi“ zagovarja nazor, da bode Italija razderla svojo zvezo z Nemčijo in Avstrijo, namesto tega pa da naj se zvezuje z Rusijo, ter da bi bilo to za Italijo koristniše. V plačo zato

je grof prejel pismo od Giers-a (ruskega), ki veliko govori o „ginjenji“. Oziroma na Italijo smemo vselej moliti: „Bog me vari mojih prijateljev!“

Divjaštvo. Staroslavni noviciját sv. Stanislava, v katerem je ta svetnik stanoval in je bil v kapelo spremenjen, je bil na povelje laške vlade razdjan, da bi dobili prostor za novo cesto v Kvirinal, kateri je bil z mestom vred tudi papežu ugrabljen. Te stanovanja so s silnimi stroški in z veliko previdnostjo (kolikor se je dalo, se vé) odtergali, da jih bodo pri sv. Andreju „al Quirinale“ ravno tako postavili, kakor so bile tam. Berž ko bojo dela doveršene, priroma k začetni slovesnosti velika množica božjepotnikov iz domovine sv. Stanislava, iz Poljskega.

Če je dobra brezverska šola? V Parizu je neki jurist, Juri Rogad, ustrelil svojega naj višega načelnika v „Seine-prefekturi.“ To je storil iz jeze, ker je bil posvarjen. — V Londonu sta dva potepuha davila, s klorofom otrovala in oropala pismonoša in pograbila ter odnesla 200 pisem z denarji in demantne vrednosti za 20.000 funtov šterlingov. — Na Dunaju so v dveh dvobojih te dni bili divji pretepi in sekanja s sabljami, ter bila dva hudo obsekana. — Ravno tam je zopet neki agent (kakor skor vsak dan kateri) jo izpihnil, potem ko je dosti nagoljufal in nakradel. — To in še več naznanja en sam list dunajskega dnevnika. Ko bi taki imeli katekizem v glavi in v sercu, bi-li počenjali take groze? Ali je tedaj potrebna verska šola, ali ne?!

Rim. (Nekoliko iz vesoljnega frančiškanskega kapiteljna v Rimu 1889.) (K. nec.) Leta 1856 je bila dodelana in vesoljnemu kapiteljnu predložena nova zbirka — Bilo je marsikaj spremenjenega ali opuščenege, in pri velikem kapiteljnu l. 1862 je bila zbirka, če tudi očetom ne vse po volji, vendar po njih privoljenji natisnjena, da bi se reč odveč ne zavlekla. Ker je pa nasledovalo skoro splošnje zatiranje redov in politiški prevrati, ni kazalo pravil oklicevati, kajti mnoge naredbe bi se v prekucijah ne mogle spolnovati.

Toda redovni general poslednjih časov -- P. Bernardin a Partu-Romatino — je vedno silno želel in mu je bilo na sercu, da se ta silo važna zadeva vrvná in doverši, v čimur so bili ene misli z njim tudi očetje definatorji in vsi, kateri želé pravega blagra vsemu redu. Na zadnjem vesoljnem shodu tedaj je bila tudi zadeva obravnana in dognana, ter brez dvoma ob svojem tudi nova zbirka redovnih na svitlo pride.

Devetnajstega sept. ob 9ih so bile v kapiteljski sobani vsi pričujoči, ktere je pater véliki prednik nagovoril, jim čestital za srečen prihod v Rim in jih opomnil, da pri vsih obravnavaš naj opustijo vse stranske ozire in iščejo edino le častí Božje in blagra reda sv. Frančiška, ter naj v vsem ohranijo mir in bratovsko edinost. Po ogovoru je vsih poklicanih imena bral po redu njihove prednosti in ki so se imeli vdeležiti vesoljnega kapiteljna 3. okt. 1889.

Na čelu je prečast. P. general Bernardin Portu-Romatinski. Po dveh imenih z naslovom „Reverendissimus“, jih nasledva 16 z naslovom „A. R. P.“; dalje „Provinciales Observantes“, njih 42 s kustosom sv. Dežele vred, z imenom P. Melita, ki ga zarad zadržkov ni bilo k vel. kapiteljnu. Bil je med temi tudi prečast. P. Nikolaj

Sunović, kustos obs. hercegovinski. Nasledvali so „Provinciales reformati“, njih 38; med temi tudi preč. provincijal P. Placid Fabijani iz Ljubljane. Potlej „Provinciales recollecti“, njih 6; poslednjič „Provinciales discalceati“ 3 (pa enega — iz Mehike — ni bilo pričujočega. Vsem tem so pridjane še imena mnogih vradnikov in opravnikov z mnogoterimi opravili za čas kapiteljna; taki so: tajniki, pravdni pregledovavci.

Do vsih teh je 25. sept. ob 9ih P. Ignacij Jeiler iz Saksonije imel slovesen govor o sv. Frančišku Asiškem. — Tega bodi dosti v starem, in prihranimo še kaj za novo leto.

Amerika. (Trideset misijonov v logih.) Po željah kardinal-škofa v Kvebeku sta dva patra iz Kanade obhajala misijon pri kanadskih dervarjih v državi Majneški. Bil je ta misijon združen s prav velikim terpljenjem. Vse misijonarjenje namreč se je moglo opravljati po noči! Ko so se dervarji zvečer od svojega hudega dela zbrali k počitku, sta prišla misijonarja v njih kolibo (kjer so se delavci zbirali ob času, ko so v gozdu delali), in sta pričela dogovor z njimi, sta z njimi skup molila rožni venec, vines med molitvijo ga tudi razlagala, ter sta s kratko pridigo dokončevala, potem so se delavci spovedovali do polnoči. Zjutraj ob 4ih je bila sv. maša s skupnim sv. Obhajilom, ob 6ih so morali možje biti že spet pri delu, in misijonarja sta šla naprej po starem logu do bližnje kolibe. Tako sta obiskala 30 delavnih prostorov, in kakošen je bil sad? Podelila sta ss. zakramente 860 možém, 16 oséb sta kerstila, okoli 100 jih je prejelo prvo sv. Obhajilo. — Kako pač srečni in veseli so bili logarji, ki so s takim trudom dosegli milost božjo! Ali se ne boš tudi ti malo potrudil, čitatelj, ki z veliko manjšim trudom moreš zadobiti milost božjo, za bližnji božični čas!

Mali časniček. V Parizu je kar na enkrat pet ministrov zbolelo za hripo. — V Madridu ravno ta bolezen silno razsaja; tako tudi v Berlinu, na Dunaju in drugod. V Belem gradu so odložili zborovanje, ker zbolelo je 35 poslancev. — Francoski ministri se hudo stresajo nad katoliškimi duhovni; na Korsiki imajo 10 zapravnih, v Pamierski škof njih pét. Minister Thevenel je verh tega še državnim pravdnikom zapovedal, da naj pri pridigah pridno vohunijo. Hripavi gospodje pa ne prevdario, da bojo s fanatiškim sovraštvom zoper duhovne razdražili katoliški narod in podžgali stranko sami zoper sebe, ki jih utegne svoj dan s stolov vreči. Na Belgiškem se framasoni zopet hudo repenčijo zoper katoliško ministerstvo in bi ga radi po vsaki ceni spodrinili; toda zbornica je s 74 proti 34 glasovom ministerstvu izrekla zaupnico. — Na Rusovskem se razkolni antikrist repenči zoper bratovščino Jezusovega presv. Serca in druge katol. bratovščine, ki so z nekim ukazom prepovedane na Ruskem Poljskem. — Laškemu parlamentu je predložen predštev za leto 1890, ki kaže novi primanjkljaj 48 milijonov; sploh ima ta lačni dihur že 258 milijonov primanjkljaja! Bodo pa le še žulili in grabili cerkvam in dobrotnim napravam! — Pregnani braziljski cesar je 7. t. m. s svojo družino dospél v Lisabon.

I. Bratovske zadeve molitvenega apostoljstva.

Nameni za mesec januarij (prosinec.)

a) Glavni namen:

Prištetje blažene Margarete Marije Alaške med svetnike.
(Spis poterjen in blagoslovljen od sv. Očeta Leona XIII prihodnjič.)

b) Posebni nameni:

1. Novo leto. Obrezovanje N. G. J. Kr. Ne še zaznamnjane ali neprevidne zadeve. Posvečenje leta imenu Jezusovemu.
2. S. Spiridijon. Odvernjenje vojske in družih stisk v novem letu. Zadeve duhovnov. Mnoge sreje.
3. S. Genovefa. Duh molitve. Francija. Pospeševavci molitvenega apostoljstva in bratovščine Jezusovega presv. Serca.
4. S. Tit. Škofje. Mašniki in obhajanci. Vodniki duhovnih vaj in ljudskih misijonov. Katoliške šole in odgojišča.
5. S. Simeon Stebrostalec. Duh preziranja svetá. Mnogi šolei. Mnogi starši v nadlogah Družbe treznosti.
6. Ss. 3 Kralji. Razširjanje sv. vere. Vladaři in vlade. Kolin in zidanje ondotne cerkve Jezusov. presv. Serca.
7. S. Valentin. Škofija Pasavska. Zatertje framasonskega početja. Hude družinske zadeve.

II Bratovske zadeve N lj. Gospé presv. Jezusov. Serca.

V molitev priporočeni:

Na milostljive priprošnje N. lj. G. presv. Jezusovega Serca, sv. Jožefa, sv. Nikolaja, ss. Hermagora in Fortunata, naših angeljev varhov in vsih naših patronov Bog dobrotno odverni od naše dežele poboje, umore in samomore, odpad in brezverstvo, prešestvanje in vse nečistosti, sovraštva, preklinjevanja in vse pošastne pregrehe in velike nesreče. — Bolna za zdravje. — Bolehen duhoven za ljubo zdravje.

Listek za raznoterosti.

Iz Ljubljane. Gg. bogoslovci bodo imeli po navadi tudi letos pred novim letom svoje duhovne vaje, ki jih bode vodil znani č. p. Viktor Kolp. Novega leta dan pa bodo premil gosp. knez in škof prvoletnikom podelili tonzuro in drugoletnikom manjši redove.

Božičnice. V Lichtenturnovišču napravi božičnico „družba kerščanske ljubezni“ na Božič in na sv. Štefana dan, obakrat ob 5ih popoldne, prviokrat za otroke z odraščenim, — drugikrat samo za odraščene. — Dekliška sirotišnica pa 28. dec. zvečer ob 5ih v Lichtenturnovi hiši.

Veliki komisarijat za Sveto deželo na Dunaju pripravlja novo skupno božjo pot v Jeruzalem in druge svete kraje. Od leta 1876 tacih skupnih romanj v Jeruzalem ni bilo več. Odhod bo v prvi polovici sušca iz Reke v Korv, potem v Smirno, na Ciper, v Bejrut, Kajfo, na Karmel, v Nazaret, na Tabor, v Tiberijo, Kano, Jaffo, Jeruzalem in okolico, potem nazaj v Jaffo, Aleksandrijo, Brindizi, Terst. Podjetnik je bukvar g. Leon Woerl na Dunaju (L. Bez., Spielgasse Nr. 2.). Do njega se je torej obrniti, kateri

želé popotovati. Bolj na tanko se bo zvedelo po novem letu.

Ravno ta gospod hoče zbrati še drugo karavano z bolj obširnim programom, ki jo imenuje „jutrovo karavano“, in ta bo obiskala mesta in kraje, kakor nasleduje: Terst, Brindisi, Aleksandrija, Kaira, Port-Said, Jaffa, Jeruzalem in okolica, Mertvo morje, Kajfa, Nazaret, Tabor, Tiberija, Kana, Bejrut, morebiti, Damask, Carigrad. Odhod iz Tersta nekako v polovici sušca.

Dobrotni darovi.

Za dijaško mizo: „Miklavž prinesel“ 1 gld. — „Miklavž“ II po g. P. 1 gld. — „Detoljub“ 30 gld. — Č. g. korvik. J. Erker 2 gld. — Iz Preserja 2 gld. 57 kr. — Preč. g. župnik Jož. Kerčon 2 gld. — „Nekdo“ 3 gld. — Preč. g. župnik J. Potočnik 5 gld. — Č. g. župnik M. Gogala 5 gld. 80 kr. — Neke sestre 25 kr. — Č. g. Fr. B. 5 gld. s pristavkom: „Navadno štibro za mnogoobljudeno mizo.“ — Č. g. župnik Šimon Jan 5 gld. — Iz Doba 2 gld., da naj dijaki molijo za ranjega g. župnika Leop. Albrehta. — Č. g. adm. Val. Bernard 1 gld. — Č. g. župnik Iv. Juvan 1 gld. — Ranja Terez. Stupica 10 gld. v posl. v. — Johana K—r 1 gld. — Č. g. župnik Ant. Ponikvar 2 gld. — „Za pridne dijake“ 3 gld. — Č. g. župnik J. Raspotnik 3 gld. — Č. g. župnik Avg. Turk 3 gld. — Gosp. J. Jurič 5 gld. — Nekdo 3 gld.

Za varhe Božjega groba: Iz Knežaka č. g. župu. A. Ponikvar 3 gld.

Razni darovi: Terezija Stupica po M. Poljanec za dijaško mizo 10 gld.; za razširjanje sv. vere, za sv. Detinstvo, za naj potreb. misijone, in za par. brat. za duše v vicah — po 5 gld.; — za brat. S. R. Tel., Naše lj. Gospé, škapulirske 7 žalosti in za cerkev Jezusovega Serca v Ljublj. — po 4 gld.

Za sv. Očeta: Zbirka v Horjulu po č. g. župniku Fr. Dolinarju 5 gld. 70 kr. — Č. g. Fel. Zavodnik 5 gld. — Č. g. župn. Ant. Ponikvar 4 gld.

Za sv. Detinstvo: Po preč. g. žpn. J. Rozmanu 20 gld. Za afrik. misijon: G. Mar. Čemažar 1 gld. — N. Mogolič 26 gld. — „A. m. D. gl.“ 10 gld. — Preč. g. župnik Jan. Potočnik 5 gld. — Horjul po čast. g. župniku 5 gld. 30 kr.

Za naj potreb. misijone: Čast. g. župnik Ant. Ponikvar 1 gld. — Po preč. g. župn. J. Rozmanu 5 gld.

Za bratovščino sv. Leopolda: Jozefa Lokar 33 kr.

Za odkup sužnjih otrok: Iz Preserja 1 gld.

Za bratovščino sv. R. Telesa: Iz Preserja 2 gld.

Za terpeče prebivavce na ljubljanskem močvirji: Iz Preserja 2 gld.

Za misijone v Indiji, Kini in Japanu: „A. m. D. gl.“ 25 gld.

Za Boskove misijone: „A. m. D. gl.“ 10 gld.

Za dr. Jegličeve usmiljene sestre: „A. m. D. gl.“ 10 gld.

Za odkup zamurskih otrok: Č. g. župnik A. Ponikvar 1 gld.

VABILO

k naročilu na

„ZGODNJO DANICO“

za leto 1890.

Visoko na podnebji sije prijazna zvezda zgodnja danica, še vse lepše sije v nebesih nebeška danica — Marija Devica; po slovenski zemlji pa želi blagréno sijanje razširjati še nadalje naša cerkvena danica. Tri in petdeseti tečaj ima nastopiti z novim letom s pomočjo Božjo in s pripomočjo blazih prijateljev, naročnikov in pisateljev v bližnji in daljavi. Delavni načert in značaj „Zgodnje Danice“ je znan. Zanimivih dopisov se nadjamo tudi v prihodnje; med drugimi, kakor je znano, nam je dober prijatelj obljubil pisariti s Tersata o ondotni 600letnici; potna naznanila se bodo nadaljevala itd. Prav globoko iz serca zahvalo naznanjamo vsim dosedanjim dopisovavcem in naročnikom, in gorko prosimo, da bi še v prihodnje našemu listu zvesti ostali.

Slednjič voščimo vsim prav vesele praznike, srečno in blago novo leto, in vseskozi Božjo pomoč!

Naročnina znaša:

Za celo leto po pošti 4 gld. 20 kr.

„ pol „ „ „ 2 „ 20 „

V Ljubljani prejmana za celo leto 3 gld. 60 kr.

„ „ „ pol leta 1 „ 80 „

„ „ „ 1/4 leta — „ 90 „

Za prinašanje na dom se plača 40 kr. na leto. Posamezne številke po 10 kr. Za spremenjenje napisa med letom 15 kr.

Naročnina se po naj cenejši poti poštnih nakaznic pošilja pod naslovom: „Blaznikova tiskarna v Ljubljani.“

Vredništvo in založništvo.